

Пам'яткознавчий портрет України

Культурна спадщина як складова державної освітньо-виховної політики в Україні : кол. моногр. / Гоменюк В. М. [та ін.] ; під заг. ред. Сенченко Н. М., Титової О. М. ; Центр пам'яткознавства НАН України і УТОPIK. — Ніжин : Лисенко М. М., 2019. — 294 [2] с.

Популяризація пам'яток культури серед широких верств населення в межах музейно-педагогічної діяльності покликана виховувати почуття дбайливого ставлення до своєї минуштини. Це завдання, зі свого боку, зумовлює специфічну роботу таких соціальних інститутів колективної пам'яті, як музеї, музеї-заповідники тощо, спрямовану на розв'язання освітніх і виховних завдань.

Цій актуальній темі присвячено колективну монографію співробітників Центру пам'яткознавства НАН України й Українського товариства охорони пам'яток історії та культури "Культурна спадщина як складова державної освітньо-виховної політики в Україні".

Видання складається з 12 статей-нарисів. У першому нарисі, підготовленому д. т. н., проф., п. н. с. Л. Гріффеном та директором Центру, к. і. н., с. н. с., доц. О. Титовою "Місце пам'яткознавства в соціогуманітарному просторі України" (с. 3—27), обґрунтовано теоретичні засади пам'яткознавства як науки. У цьому контексті розглянуто поняття "культура" та "культурна спадщина", визначено взаємозв'язки між пам'яткознавством і джерелознавством, подано характеристику об'єктів культурної спадщини.

У другому нарисі д. і. н. В. Машталіра "Культурна спадщина в історичній ретроспективі і становлення військово-історичних музеїв в Україні" (с. 27—49) наведено розлогу характеристику цього виду музеїв. Висвітлено роль колекціонерів і меценатів другої половини XIX — початку XX ст. у створенні військово-історичних зібрань, що слугували основою формування музейних колекцій. Автор докладно розглянув сучасний стан військово-історичних музеїв у державі та особливості демонстрації пам'яток.

У третьому нарисі д. і. н., доц. С. Муравської "Просвітницька та виховна місія музеїв закладів вищої освіти України" (с. 49—63) розглянуто особливості функціонування різних видів музеїв

у системі вищої школи, а також форми роботи природничих і меморіальних музеїв та кімнат, роль музеїв у підготовці студентів.

Автори четвертого нарису "Культурно-освітня робота Державного політехнічного музею при НТУУ "КПІ ім. І. Сікорського" (с. 63—81) Н. Писаревська та к. і. н. Г. Лупаренко висвітлили специфіку діяльності музею в системі політехнічної освіти. Проаналізовано музейно-педагогічні програми для студентів ЗВО, аспірантів, дитячої аудиторії та військових.

У п'ятому нарисі "Використання пам'яток науки і техніки в освітньо-виховній діяльності" (с. 81—88) к. т. н., с. н. с. В. Константинов висвітлює діяльність музеїв науково-технічного профілю в історичній ретроспективі. Науковець розглянув форми музеєфікації індустріальної спадщини, витоки якої, на його думку, сягають 1927 р. (м. Київ).

У шостому нарисі "Теоретико-методологічні засади пам'яткознавчого дослідження пам'яток археології", підготовленому археологом-пам'яткознавцем, головою Київської обласної організації ГО "Українське товариство охорони пам'яток історії та культури" О. Серовим [1] (с. 88—145), увагу зосереджено на теоретико-методологічних засадах археологічного пам'яткознавства. Автор докладно зупинився на дефініціях понять "культура", "культурна спадщина", "спадщина", "археологічна спадщина", проаналізував праці вчених, а також міжнародні та вітчизняні правові документи щодо охорони культурної спадщини.

Чотири нарис (7—10) підготувала к. і. н., с. н. с. Н. Сенченко. Зокрема, у сьомому — "Освітньо-виховний потенціал церковної спадщини України" (с. 145—159) — досліджено особливості духовно-морального виховання в релігійно-педагогічному контексті, схарактеризовано види церковних пам'яток. Восьмий нарис "Церковні пам'ятки як вагомий чинник освітньо-виховної діяльності" (с. 160—168) присвячено використанню культових споруд. У дев'ятому — "Виховний потенціал церковних пам'яток в умовах інформаційного суспільства" (с. 168—175) — з'ясовано роль церкви в духовному розвитку суспільства. У десятому нарисі "Церковні музеї в контексті освітньої діяльності в Україні наприкінці XIX — початку XX ст." (с. 175—185) стисло розглянуто історію створення церковних музеїв, проаналізовано значення церковної археології, церковно-історичних й археологічних товариств в організації спеціалізованих музеїв.

В одинадцятому нарисі В. Гоменюк та к. і. н., с. н. с. А. Горькової "Освітньо-виховна складова в діяльності Центру пам'яткознавства" (с. 185—197) схарактеризовано діяльність аспірантури при

установі за спеціальністю 26.00.05 Музеєзнавство. Пам'яткознавство й результати співпраці кафедри музеєзнавства та експертизи історико-культурних цінностей Київського національного університету культури і мистецтв з іншими організаціями на ниві підготовки кадрів.

Дванадцятий нарис к. і. н. В. Науменка "Заходи щодо гармонізації, змістовного наповнення та функціональної організації середовища, в якому перебувають фортифікаційні споруди та будівлі оборонного призначення Києва XVIII — початку XX ст. Аналітична записка" (с. 198—203) має прикладний характер, оскільки містить аналіз проблеми музеєфікації такої категорії комплексів та

об'єктів. Дослідник також умістив додаток "Форми впливу фортифікаційних споруд XVIII — поч. XX ст. на міський ландшафт Києва та пропозиції з її сучасного використання" (с. 204—282), в якому згрупував 120 об'єктів, що потребують музеєфікації.

Отже, вихід друком рецензованого видання, що висвітлює сучасний стан пам'яткоохоронної справи та її педагогічні засади, став помітною подією в українському пам'яткознавстві та музеології. Напрацювання авторського колективу монографії можуть бути використані не лише в діяльності установ з охорони пам'яток і музеїв, а також у процесі підготовки майбутніх фахівців із музеєзнавства та пам'яткознавства.

Список використаної літератури

1. *Титова О. М.* Жив і працював з любов'ю / О. М. Титова // Матеріали 20-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції "Актуальні питання науки і техніки", м. Київ, 7—8 жовтня 2021 р. ; Нац. істор.-архітек. Музей "Київська фортеця", Держ. політех. музей при НТУУ "КПІ ім. М. І. Сікорського". — Київ, 2021. — С. 280—282. — Режим доступу: https://www.kyiv-fortress.org.ua/_files/ugd/477701_0d03635703004dad89f7c8463c46dd03.pdf (дата перегляду: 03.12.2022). — Назва з екрана.

Дмитро Кенін,

кандидат історичних наук,
старший науковий співробітник
відділу ретроспективної бібліографії
Книжкової палати України

Надійшла до редакції 5 грудня 2022 року

СОЦІОКОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

УДК 272-732.2-722.52-662(456.31)Франциск(045)
DOI: 10.36273/2076-9555.2022.12(317).22-26

Микола Сенченко,

директор Книжкової палати України, професор,
e-mail: director@ukrbook.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7445-5185>

Цивілізаційний проєкт "Папська імперія Риму": папи та кардинали Ватикану*

У статті подано стислу характеристику Папи Франциска — аргентинського кардинала-єзуїта. Посівши Святий Престол, він продовжує політику, спрямовану на реалізацію цивілізаційного проєкту "Папська імперія Риму", про який йшлося в попередніх дослідженнях автора.

Ключові слова: Ватикан; Папа Франциск; Папа Іоанн Павло II; "Солідарність"; католики; уніати; орден єзуїтів, цивілізаційні проєкти; світове панування

Мета дослідження: надати уявлення про роль Католицької церкви в історичному розвитку людства; висвітлити політику Папи-єзуїта Франциска I, спрямовану на захист інтересів Ватикану та його курсу на світове панування.

Папа Франциск — єзуїт Хорхе Бергольйо

На початку 2013 р. Бенедикт XVI залишив сан, посилаючись нібито на проблеми зі

здоров'ям, і новим Папою став латиноамериканський єзуїт Х. Бергольйо, який прийняв знакове для католицького світу ім'я Франциска I.

Хорхе Маріо Бергольйо народився в Буенос-Айресі в Аргентині 17 грудня 1936 р., 1958 р. став єзуїтом у віці 11 років, 1992 р. — єпископом-помічником. Від 1998 р. служив архієпископом Буенос-Айреса, 2001 р. був зведений у

* Продовження. Початок див.: Вісник Книжкової палати. 2022. № 4. С. 3—12; № 5. С. 3—9; № 6. С. 12—19. № 7. С. 31—39; № 8. С. 20—24; № 10. С. 25—32; № 11. С. 20—28.